

Novi zvon

Novi zvon

Letnik IV, številka 3
(junij/julij 2015)

Revija deluje pod licenco creative commons.

Glavna in odgovorna urednica:

Gaja Jezernik Ovca

Pomočnica in področna pomočnica urednice za poezijo:

Sara Fabjan

Področni pomočnik urednice za prozo:

Patrik Holz

Strokovna sodelavka – intervju:

Veronika Šoster

Strokovna sodelavka – lektorica:

Vesna Rogl

Virtualni mentor:

T. V.

HELENA ZEMLJIČ

Spremeniti je mogoče ravno toliko, kot se z besedami pač da

Pogovarjali smo se s Heleno Zemljič, študentko drugega letnika slovenščine in filozofije na Filozofski fakulteti v Mariboru. Bolj resno je začela pisati ob začetku študija, pred tem je šlo bolj za »praznjenje ventilov«. Bere po študijskih seznamih, torej slovenske klasike (od Jurčiča do Cankarja, Kosovela ...) in seveda čim več preostalega, po lastni izbiri – trenutno Vinka Möderndorferja. Na splošno pa veliko slovenske poezije, kak roman, kratke zgodbe ... karkoli se pač najde, za sprostitev pa tudi slika in riše. Večino stvari objavi na portalu pesem.si, je v njihovih lanskoletnih zbornikih in pa letošnjem, ki je pravkar izšel, objavljala je tudi v Litru jezika in v Novem zvonu, trenutno pa je v ožjem izboru za letošnjo Urško.

1. Najprej čestitke za uvrstitev v ožji izbor Urške! Kako si se sploh opogumila za prijavo, kako si naredila izbor pesmi, ki jih imaš zelo veliko? Se ti zdi do sedaj dobra izkušnja?

Najlepša hvala, še mene je v bistvu izbor presenetil. Vsekakor izkušnja, ki jo bi bilo škoda zamuditi. Prijavila sem se pravzaprav že prejšnjo leto – iz čiste radovednosti – vendar sem obstala na regijskem nivoju, kar pa tudi ni bilo slabo, saj dobiš na srečanju koristne povratne informacije, ki ti

pomagajo pri razvijanju pisanja. To se mi zdi tudi najboljši del Urške, saj ne dobiš golega odgovora, če je zadeva dobra ali slaba oz. če prideš v ožji izbor ali ne, ampak tudi konkretnejše napotke, kritike ... Iz tega razloga je tudi težko izbrati pesmi. Pišem namreč v različnih smereh, poskušam poiskati različne tematike, zato sem izbrala pesmi, ki po mojem mnenju prikažejo širši razpon. Seveda pa sem upoštevala mnenja drugih bralcev (na pesem.si) in izbrala pač tiste, ki so jih najbolj pritegnile.

2. Ko ravno omenjaš pesem.si – pri objavah na tem portalu dobivaš o svojih pesmih precej komentarjev. Se ti zdi, da ti pomagajo pri ustvarjanju, da vplivajo na tvoje pisanje, ali zanje nisi preveč dovzetna?

Komentarji so zmeraj zaželeni. Pesem.si mi je vseč ravno iz tega razloga – vsakdo lahko pove, kaj misli o pesmi, kaj se mu zdi slabše, bolje; nobeno tuje mnenje pa ne zavezuje pisca k temu, da dejansko upošteva njihove napotke. Navsezadnje je torej vse še zmeraj prepuščeno avtorju. Sama z veseljem upoštevam mnenja drugih, če se mi seveda zdijo utemeljena in pesem dejansko izboljšajo. Pogosto namreč pisec ne more videti vsega, kar v pesmi še »škripa«, »štrli ven«, zato je dobro imeti zunanjega opazovalca. Poleg tega so na spletni strani tako čisti laiki kot tudi uredniki, tako da dobiš velik spekter mnenj – od bolj strokovnih pa do čistih »všečkov«. V nekih malenkostih torej komentarji vsekakor vplivajo na moje pisanje, vendar stila pisanja zaradi nekaj takih ali drugačnih besed seveda ne moreš spreminjati.

3. Tvoje pesmi so zelo kritične, tako do sodobnih družbenih dogodkov kot tudi do, recimo, šovinizma ... Misliš, da je s kritičnim pesniškim glasom mogoče kaj spremeniti?

Spremeniti je mogoče ravno toliko, kot se z besedami pač da. Torej vsekakor manj kot z dejanji, kljub temu pa po mojem mnenju take vrste literature sploh ne bi bilo, če bi bila zgolj tuljenje v prazno. Mislim, da namen takšnega pisanja ni netenje revolucij ali drastičnega spreminjanja družbe v idealno skupnost (dvomim, da je kdo sploh prepričan, da se to da); ampak prej »zabadanje« pomislekov med bralce. Ni treba, da je kritično pisanje direktno ali celo pretirano, dovolj je že kratko vprašanje, opazka, ki leži tam nekje vmes ... Po mojem mnenju imajo takšne »bodice« veliko večjo moč, saj bralcu dajo le kost za razmislek, ničesar ne vsiljujejo. In v družbi, kjer nam vsiljujejo tako rekoč že vse, je že to dovolj prijetna sprememba.

4. Praviš, da pišeš v mnogo smeri. Katere smeri si odkrila v zadnjem času in kam misliš (ali upaš), da te bo umetniška pot odpeljala naprej?

V bistvu najbolj niham med lirično, tudi ljubezensko in na drugi strani hladnejšo, kritično poezijo. Ne sicer zato, ker bi se za katero od »smeri«, katerega od slogov zavestno odločala, ampak je to bolj stvar občutka. Če se bo le dalo, bi rada razvijala tako eno

kot drugo »usmeritev«, kam me bo pisanje poneslo, pa še sama ne vem. Upam le, da mi zagona še nekaj časa ne bo zmanjkalo.

Intervjuvala: Veronika Šoster

Poezija

Nataša Verk

Si kot črnilo (Si moj tatu)

Si kot črnilo.

Trajno

zajedaš vame

od podlahti

do bokov

odkrito

prikrito.

Odkrivaš zmaje,

sence in sonce.

Spontano,

lucidno,

vztrajno,

brezglavo.

Si kot črnilo.

Živiš

med dlanmi,

objameš me,

razpneš se

med rameni

na meni.

Vpiješ se

v kožo.

Utrujeno,

utrjeno,

izkušeno,

neuglajeno.

Si kot črnilo.
V odtenkih
se razbarvaš,
se poigravaš
iskrivo,
nepredvidljivo.
Slikaš zgodbe
z jezikom,
z dotikom.
Izpovedno,
realistično,
naturalistično,
laskavo.

Trajno
živiš
v odtenkih.

Sara Fabjan

obdukcija

profesor reže možgane pred nami
našteva
kaj vse je lahko šlo narobe
čepprav se v teh rezinah res nič ne vidi
uporabili so napačen formalin
in mi nosimo posledice

zapišemo novo lezijo
za njo naredimo vejico
pogledamo opis osebe
letnico rojstva
starost
bolezni
ne imena
nikoli imena
profesor zamenja skalpel
popravim si lase
zarežemo nov prečni segment

Razkrajanje

0:25 ponedeljek

nikogar ni

razen nikalnic

in občutka sebe

ki gnije

med brošurami prihajajočega tedna

kdo sploh še verjame v brošure?

le še eno retorično vprašanje več?

ne vem kako ti je

lahko si pa predstavljam

ni to dovolj?

Ockhamova britev

Nihče ne bo oddajal svojega časa za odkrivanje vseh tvojih plasti.

Biti moraš nedvoumen stavek –
vnaprej napisan in vnaprej interpretiran.

Ko te spoznajo, lahko samo kliknejo:
sprejmi ali izbriši.

Anja Grmovšek

Želja po letenju

od sramu te želja po letenju
pritiska na tla in ti spodnaša še tisto
edino trdno pručko v tvojem obstoju
ki te je napravila višjega od vseh
ko si stopil nanjo
hotel si biti orel da bi videl svoj zajtrk
na milje in milje daleč
in bi to razdaljo ki te ločuje od sitosti
preletel v pičlih 26 sekundah in tri četrt
a orel nisi mogel biti ker si prepočasen
tako z nogami in rokami
kot z mislimi ki so ostale zadaj
pri tvojih rosnih 13 letih in tri četrt
to da si hotel leteti te je napravilo manjšega
kot si sploh lahko mislil da si
ampak od tvoje predstave si lahko še manjši
lahko si tako majhen kot je prikazan
človek v primežu zgodovinskega boja
skozi kader posnet v daljnem planu
od sramu te želja po letenju
pritiska na tla in nikoli
nikoli ne boš mogel biti orel
če potrebuješ pručko še
ko moraš seči po sladkor
v omaro nad kuhinjskim koritom

Pomlad

na dušek izpijem zadnja dva požirka konjaka
še enkrat v glavi preletim načrt in se nasmehnem
svoji neumnosti ker deluje tako prepričljivo
ne bom zanikala da me je strah
preklete me je
in tresem se
noge držim skupaj ker me tišči lulat
a je prepozno da bi šla
kurja polt je čedalje bolj opazna in srce je vse glasnejše
bojim se da bi ga lahko slišala soseda in
tečna kot je po navadi prišla preverit kaj se dogaja
ja veste gospa malo bom kopala
bi ji rekla in verjetno bi jo kap
potem pa bi morala pokopati še njo
čutim da se mi lasje postavljajo pokonci
in nohti so mi prisežem za trenutek nehali rasti
slišim svoje hormone kako plešejo od veselja
in kri ki se premika po žilah kot bi jo nekdo sesal po slamici
lepo sem oblečena
nazadnje sem bila tako na najinem prvem zmenku
potem pa se mi nikoli več ni bilo treba lepo obleči
ampak danes je poseben dan
danes sem se spet tako oblekla le zate
tudi sinice so lepo oblečene
s črnimi klobuki in rumenimi telovniki te opazujejo
z okenske police kot bi te gledale z balkona
v operni dvorani
ti si njihov dirigent in jim nosiš nagrade za odličen koncert

in one se vsako leto vračajo nazaj k tebi
danes sem lepa zate
in ti si v smokingu lep zame
in cela narava danes živi zate
in konjak se mi vendarle usede
in obujem črne salonarje
in vzamem lopato
spomladi nihče ne misli na umiranje

Elis Bektaš

(prevod: Željko Perović)

V krčmi »?«

na levi strani mojega sna
obstaja beznica v katero
pogosto zahajam

tam pa zmeraj enako
za mizo neki zlobni esesovec
neki ki je že trikrat umrl
in bo spet
pa ostržek
in jaz

runde padajo druga za drugo
onadva pa ne zapirata ust
to o čem govorita niti ni tako butasto
kolikor je dolgočasno

jaz pa niti požirka ne morem spraviti vase
nekakšna sluz se mi je zataknila v grlu

in neki nemir me skoz grizlja
ne vem ali bom stopil
ko bom šel iz krčme

v resničnost
v pravljico
ali v drug sen

Vse po dve marki

nek otrok
v pokrajini sečuan
je ves dan pridno delal
pojoč tiho pesem o spopadu
med zmajem in opico
da bi lahko tí
dostojno pokopal svojega voditelja
in pri tem ostal suh

Cokla

kljub nestrinjanju ekonomistov
pa tudi sodobnih zgodovinarjev
enak vzgib je
gnal graditelje brvi v mostarju
in zidu v berlinu

treba je bilo sporočiti
glej tu smo
in potem koliko boš hotel
toliko bomo jastvovali
in se tožili
in tožarili

ko je bil zid porušen
je tudi brv ostala brez opore
in se je sesula v neretvo

medtem so
brv obnovili
zidu pa še ne
in se ne ve kdaj ga bodo
niti se ne ve
ali ga bodo obnovili
samo v berlinu

enak vzgib žene tudi turiste
da tavajo po mostu

vse enako v njih
in na njih
enake babe enaki fotoaparati enako momljanje
samo koža in obutev
drugačna

eden si je nabil cokle
in se počasi sprehaja
ker ve da je nespodobno
hiteti in kazati vzhičenost
pred vrati skrivnosti

če smo odkriti
za hitenje pa tudi ni razloga
saj je za isto ceno uspel
videti troje čudes
zdaj pa si lahko privošči sladoled

ampak mene pa nekaj jebe
to da se mi zdi da sem že nekje
slišal ta zvok

ja seveda
tako butne tulec granate
ko ga izpljune topovski zaklep

kot cokla po kamnu

Neznani junaki združenega dela

nek brezposelni veterinar
in nek zdravnik splošne medicine
sta se srečala nekega dne v beznici
na koncu zgodovine in mesta

kozarček na kozarček
in sta se dogovorila

združila bosta sredstva in znanje
in odprla ordinacijo

za kentavre
in sirene

Pomembna začimba

nabrane sanje v poletnih nočeh
podnevi puščamo izparevati na soncu

kristali ki ostanejo
so sol sanjskih podob

ta sol
je edino imetje ki ga bomo ponesli s seboj
in z njim trgovali

tam kamor gremo

Navaden človek

hodi in se upogiba
drobno breme nosi
a težko
le dve ali tri
neizgovorjene besede

hodi in se spotika
na žicah ki mu
visijo iz oči

hodi
a v njem se bog
fraktalizira

na ustnicah molitve
kot ledene sveče
ki se lomijo in na tleh razbijajo
puščajoč sled

dokler se ne stopijo

Proza

Jurij Kunaver

Pílula de alho

Nimam energije. Pri štiridesetih sem počutim slaboten kot starec, če ne še bolj. Vstajam med osmo in deveto zjutraj, tudi če grem v posteljo okoli desete. Sprašujem se, če bi me moralo to skrbeti. Ponavadi odgovor kar odmislim. Moja preveč zgovorna teta se odpravlja po nakupih. Na živce mi gre, ker moram stalno poslušati njen tok misli. Ona ne zna misliti potih. Jaz pa je ne morem prisiliti k molku, to navsezadnje ne bi bilo človeško. Vse, kar lahko naredim, je, da se umaknem v drug prostor. Končno je odšla. Skozi velika okna, obrnjena proti vzhodu, prihaja značilna svetloba pomladnega jutra, pravzaprav že dopoldneva. Delovnik je, vendar je vseeno precej tiho. Skozi steno slišim glasove iz delovnih prostorov mojega brata. Nič nimam proti njemu, pa sem vseeno vesel, kadar se mu lahko izognem. On pridno dela in služi, jaz pa sem brez službe in nekako vsem v napoto. Še sreča, da imam nekaj prihrankov od nekdanjih plač, ki pa bodo skopneli nekaj mesecev za zadnjim snegom. Moral bi prevajati, moral bi oddati testne prevode iz španščine. To je pogoj, da me podjetje zaposli, čeprav niti to ni zagotovilo, da bom delo zares dobil. Prevedel sem praktično vse, kar so zahtevali, in še več. Zdaj bi moral prevode še obrusiti, pa kar nimam potrebne moči in zbranosti. Pogledam na pisalno mizo, kjer stoji moj predvajalnik za zgoščenke. Vstavim ploščo, izberem *track* številka 7 – Pílula de alho, pesem Gilberta Gila. Tiho obstojim poleg mize in se zazrem vase. Če ne gre, pač ne gre. Sprejeti je treba to resnico. Otresti se moram pritiskov in skrbi. Saj življenje ne teče samo na pogon

skrbi in pritiskov. Rabim nekaj, kar bi me razveselilo in sprostito. Pa ne spet ljudje, dolgočasenje ob pijači, kakšen seks in podobno. Pred seboj vidim plešoča ženska telesa. Tudi sam plešem, zraven pa ocenjujem govorico teh teles. S tem ne mislim samo govornice gibov, ampak predvsem tisto očesu nevidno, ki je zadaj za giba. Ples je lahko tudi ponaredek, kadar ga občutim kot tiho izsiljevanje nečesa. Recimo pozornosti, pritrjevanja plesalcu ali plesalki, hlepenja po nekakšnem prisilnem dialogu. Seveda tudi nasprotja tega ne maram, ne maram skrajnosti. V tej dopoldanski pomladni svetlobi so gozdovi okoli mesta zelo vabljivi. Zelo prosojni so, ker so drevesa odvrгла staro listje, na novo pa še čakajo. Kako bi bilo iti na sprehod na Golovec? Gilberto Gil je ves razigran in ubran sam s seboj, ko prepeva Pílula de alho. Ugibam, ali to pomeni tableto s česnom ali košček česna. Daleč od tega ne more biti. Preden sem uporabil portugalski slovar, sem si predstavljal, da poje o magični piluli. Pesem poslušam večkrat. Vem, da me lahko skozi zid sliši moj brat, a mi je vseeno, kaj si bo mislil. Majhen dopust sem si vzela. Tudi brezposelni potrebujemo včasih svoj mir, veselje in seveda svobodo – ter spremembo. Kmalu bo eno leto, kar sem prenehal kaditi. Tega ne obžalujem. Vseeno se odločam, da bi obiskal bližnjo trgovino in kupil zavojček cigaret in eno do dve v miru pokadil v parku zraven osnovne šole. Otroci so ta hip znotraj, pri pouku. Od poldneva naprej pa je odprta savna. Moja najljubša in edina. S cenami, ki za take s službo niso pretirane, za brezposelnega pa kar znatne. Ples je telesnost. Savna tudi. Na plesiščih je pogosto hrupno, v savni pa mir. Sliši se samo klopotanje vode. Skozi velika okna prihaja v prostor pomladna svetloba. Bazen jo odbija kot plešoče

zrcalo. Čutim gola telesa okoli sebe, na ravno pravšnji razdalji. Včasih s pogledom ošvrknem kakšno privlačno žensko. Tako mimogrede, saj lahko njeno podobo še nekaj časa hranim živo v spominu. Svoje življenje bi si uredil okoli savne. Okoli mojega vodnega svetišča. Postopno se mi vrača upanje, da bo energija spet prišla vame. Če ne bo, kaj bom potem? Jezi me, ker vem, da se mi to ne dogaja prvič, še zdaleč ne, a se ne spominjam, kako sem se izvlekel iz takšnih energetskih kriz v preteklosti. Vem le eno: ko sem bom vrnil domov, bom spet izbral *track* številka 7 in kdo ve kolikokrat zavrtel pesem *Pílula de alho*. Moj brat bo takrat še vedno za računalnikom, moja teta bo že zdavnaj z nakupov in se bo naglas pogovarjala sama s sabo. *A pílula de alho, feita de alho e calor...*

Elis Bektaš

(prevod: Željko Perović)

Figa

Norega Josifa Havijo je mularija oblegala z vprašanjem: Juso, kako kaj Dunaj?, on pa jim je odgovarjal: Sonce rdi, cesar prdi, hej, haj, direndaj! Od otroškega smeha je medila slast v figah, od Jusinega pa se je treslo in zvonkljalo sonce v Brègavi.

Noremu Josifu Haviji nič ni mogel določiti starosti, ker so imela vsa znamenja norosti na obrazu in v telesni drži nekakšen prikrit, pa vseeno nezagrešljivo viden znak brezčasnosti. Zdelo se je, da se na njem stara edino fes, ki ga nikoli ni snemal z glave.

Norega Josifa Havijo je pamet zapustila še pred prvo vojno, ko je na Dunaju študiral pravo in mrtve jezike. Nekateri pravijo, da zaradi ljubezni, nekateri, da zaradi hašiša in opija, nekateri pa, da je stalno gledal mačke v oči in je zato ostal brez pameti.

Nori Josif Havija je preživel prvo leto nemške okupacije. Morda zato, ker so ga otroci in trgovci klicali Juso, morda zato, ker ga nihče drug ni klical niti opažal, morda zato, ker v katastru nikjer ni bilo zapisano njegovo ime, nihče ne bi mogel natančno povedati.

Nori Josif Havija je imel rad kavo, bolj kot kar koli drugega. Pil jo je grenko, z zaprtimi očmi, medtem ko si je nesel skodelico k ustnicam, se je zdelo, kot da bi se poljubljaj. V Stolcu, pravijo, ni nikoli nikogar poljubil, za Dunaj pa ne bi mogel nihče nič natančno povedati.

Nori Josif Havija se je smejal edino, ko so otroci hodili za njim in ga izzivali, in ko je govoril o mačkah, ki jih je imel v študentski sobi v Simmeringu. Pogosto je jokal: ko je v požaru zgorel hlev s kozami starega Meha Čerkeza, ko so v Marseillu ubili kralja, ko je iz Stolca odhajala ekipa avstrijskega filma Krvavi bratje, ko je ta svet zapustila huda, vendar do njega zmeraj dobra Hama Redžić iz Basilij, ko so v Stolac primarširale Murge, ko so čapljinski ustaši v eni noči zaklali štiri dekleta iz hiše Hamovičev in Kašikovičev, ko so Italijani odhajali iz Stolca, ko je prišla novica, da je med hostarji padel krojač Miličić, pri katerem je Juso zmeraj dobil kakšno manjše delo ... Ampak nihče ga ni videl jokati, ko so v mesto prišli Nemci.

Norega Josifa Havijo je ustrelil nemški major, nekega septembrskega večera leta štiriinštirideset, na promenadi med Jezom in Tobačno postajo. Pred tem je Major pil šnops na Jezu in pri tem imel govor o nagnusnosti človeštva, iz katere niti Nemci niso bili izvzeti. Nekateri pravijo, da je Jusa ustrelil iz gole objestnosti, nekateri pa, da je otrpnil od strahu, ko se je okajen odpravljajal spat, pred njim pa se je znašla morasta podoba s fesom, ki je nekaj momljala v mešanici mrtvih jezikov.

Ko je nori Josif Havija pred sabo zagledal nemškega oficirja, je hotel vzeti iz žepa nekaj suhih fig in mu jih ponuditi. Ali pa se mu je morda zahotelo, da bi sam eno pojedel. Telo se mu je streslo od udarca dveh devetmilimetrskih krogel iz črnega Walterja. Šele tretja krogla, ki se je zarila v levo stran prsi, ga je podrla na tla. Začel je padati vznak, potem je z obrazom omahnil na tla in ostal ležeč postrani.

Nemški major, ki se mu je gabilo človeštvo, je šele v tretjem poskusu uspel vrniti v tok svoj Walter P-38, potem pa se je napol streznjen odpravil proti mestnemu poveljstvu. Ko je bil kakšnih štirideset korakov stran od telesa norega Josifa Havija, so se iz teme dvorišča Tobačne postaje pojavile štiri mačke in se ob glavi, na kateri je še zmeraj stal ostareli fes, uglele v obliki hebrejske besede *figa*.

Norega Josifa Havijo je nekdo pred svitom pokopal na Krajšini, v grob brez obeležja. Še danes, ko po pešpoti hodite iz smeri Radimlje proti Stolcu, je na tem mestu mogoče videti mačke, kako spokojno poležavajo med dišavami rožmarina, kadulje in cipres.

NOVI ZVON.....	1
HELENA ZEMLJIČ.....	3
POEZIJA.....	7
NATAŠA VERK.....	8
<i>Si kot črnilo (Si moj tatu).....</i>	<i>8</i>
SARA FABJAN	10
<i>obdukcija</i>	<i>10</i>
<i>Razkranjanje</i>	<i>11</i>
<i>Ockhamova britev</i>	<i>12</i>
ANJA GRMOVŠEK	13
<i>Želja po letenju.....</i>	<i>13</i>
<i>Pomlad.....</i>	<i>14</i>
ELIS BEKTAŠ	16
<i>V krčmi »?«.....</i>	<i>16</i>
<i>Vse po dve marki</i>	<i>18</i>
<i>Cokla</i>	<i>19</i>
<i>Neznani junaki združenega dela.....</i>	<i>21</i>
<i>Pomembna začimba</i>	<i>22</i>
<i>Navaden človek.....</i>	<i>23</i>
PROZA	24
JURIJ KUNAVER	25
<i>Pílula de alho</i>	<i>25</i>
ELIS BEKTAŠ	28
<i>Figa.....</i>	<i>28</i>